

dmPoll
donderdag 9 december 2010

Frank Vandebroucke trekt zich terug uit de sp.a-onderhandelingsdelegatie, nu zijn interne mail is uitgelekt. Kan bemiddelaar Johan Vande Lanotte nog een vertrouwensbreuk tussen sp.a en N-VA afwenden?

JA 30% NEE 70%

REAGEREN?
lezers@demorgen.be

MAJO DE SAEDELEER over de positieve effecten van voorlezen en boeken, thuis en op school

Waar is het leesplezier gebleven?

Ze lezen niet graag, de Vlaamse vijftienjarigen. Ze kunnen het wel. Tot op zekere hoogte toch, en niet meer zo goed als vroeger. En wie het beter kan, doet het liever. Maar slechts 18 procent noemt lezen een hobby.

Wij en veel volwassenen zijn ervan overtuigd dat lezen belangrijk is omdat het poorten opent naar onze maatschappij en de wereld, naar heden, verleden en toekomst, naar kennis en kunst, naar weten en begrijpen.

Wat doe je eraan als jonge mensen deze toegangspoort niet vinden?

Je doet niet graag wat je niet goed kunt. Laat mij geen marathon lopen. Zet mij niet op een karaokepodium. Vraag mij niet een rits in een broek te naaien. Vrijheid blijheid: iedereen kan weer iets anders. Als we nu allemaal doen wat we graag doen, dan zijn een heleboel dingen goed gedaan en komen we een heel eind.

Alleen, met lezen is het anders. Voor wie niet kan lezen, houdt heel veel op in onze samenleving. Kunnen lezen moet. Leren lezen is een groot avontuur waar de meeste kinderen met veel enthousiasme aan beginnen. Maar onderweg naar de adolescentie gaat er blijkbaar iets mis. En daarbij is kunnen lezen maar een deel van het verhaal. Wat verdwijnt, is het plezier.

Praten over lezen

Tegen de tijd dat ze vijftien zijn, hebben vier op de vijf jonge mensen hun enthousiasme verloren. Kun je het ze kwalijk nemen? Er zijn vrienden met wie ze tijd willen doorbrengen, er is zoveel uit te proberen binnen- en buitenshuis, binnen en buiten de school.

Laat ik vertellen hoe ik zelf een lezer ben geworden. Er waren boeken bij ons thuis: oude van mijn ouders en nieuwe voor ons, kinderen - en voor hen. Mijn vader was een lezer. We gingen naar de bibliotheek in een oud, koud gebouw waar de bibliothecaris eerst nog de kachel moest aansteken. Niemand bemoeide zich met wat we lazen. Als puber ging ik van Loesje Mertens naar *Het rood en het zwart* van Stendhal naar Pearl Buck. Ik had een vriendin met wie ik sprak over al wat we lazen. Ik zat op een school met geëngageerde leerkrachten die met ons praatten over wat hen bezielde, dus ook over wat ze lazen, maar van een verplichte leeslijst was geen sprake. Zoveel jaren later kan ik me geen bestaan zonder lezen en boeken voorstellen.

Dit is een gedateerd verhaal en de tijden zijn veranderd. Ik was een ernstig kind dat goed alleen kon zijn. Zo zijn niet alle kinderen. Hoe dan ook, een aantal van deze elementen heb ik meegemaakt

FOTO JONAS LAMPENS

Het PISA-onderzoek bevestigt dat kinderen die voorgelezen werden de belangstelling voor lezen behouden, ook als puber. En wie dat geluk niet gekend heeft, wordt tegenwoordig gekieteld door leesbevorderingsprojecten die keuzelijsten leveren en die de leerkrachten deskundig op pad zetten

toen we de aanpak van het werk op Stichting Lezen uittekenden.

Recent onderzoek naar voorwaarden voor schools

succes (M.D.R. Evans e.a. *Family scholarly culture and educational success: books and schooling in 72 nations*, Universiteit van Nevada) bevestigt het

belang van de fysieke aanwezigheid van boeken in de omgeving van opgroeiende kinderen. De boeken uit dat onderzoek zijn natuurlijk niet alleen maar behang. Je pakt ze beet, verdiept je erin. Het lijkt onvoorstelbaar dat je onder die omstandigheden niet nieuwsgierig wordt en met elkaar praat over wat je in handen hebt.

Kietelen

In lijn met alle onderzoek naar cultuurparticipatie worden leesbevorderaars het niet moe de vroege omgang met boeken aan te moedigen. Voorlezen dus, thuis en op school! Het PISA-onderzoek bevestigt dat kinderen die voorgelezen werden de belangstelling voor lezen behouden, ook als puber. En wie dat geluk niet gekend heeft, wordt tegenwoordig gekieteld door leesbevorderingsprojecten die keuzelijsten leveren en die de leerkrachten deskundig op pad zetten. Zo zijn ze in staat hun leerlingen enthousiast over veel en diverse mooie boeken te vertellen, want de ene lezer is de andere niet en het komt erop aan een aarzelende lezer het boek aan te bieden dat bij hem past. Aan het aanbod zal het niet liggen, dat is breed en divers genoeg.

Zelf ben ik een lezer geworden door een gelukkig samengaan van een aantal aspecten, thuis en op school. En ik moet denken aan een leerkracht uit het beroepsonderwijs die naar Stichting Lezen schreef: "Mijn leerlingen van 7 BSO zitten in de afdeling carrosserie en spuittechniek, voertuigdiagnose en style en design. Ik heb hen al kunnen overtuigen om de uitdaging aan te gaan om drie boeken te lezen, naar het voorbeeld van veejay Eline De Munck. Hierdoor ben ik al trots. Ik wil hen ervan overtuigen dat ze meer waard zijn dan een 'beroepsleerling'. Ook de buitenwereld moet kunnen toegeven dat deze mannen veel in hun mars hebben."

Ik stel voor dat de ministers van Cultuur en Onderwijs en de verenigingen die zij in het leven hebben geroepen daadwerkelijk de krachten bundelen. Diverse leesbevorderingsprojecten hebben hun kracht en efficiëntie bewezen. Ze zijn aangepast aan doelgroepen, hun belangstelling en hun vragen. Laten we die nog actiever implementeren in het onderwijs. Wat een plezier zal daarvan afstralen!

Majo de Saedeleer heeft gewerkt in onderwijs, uitgeverij, theater, bij de televisie en bij een literaire vereniging. Sinds 2002 is ze directeur van Stichting Lezen.

Geen tiener ter wereld neemt met zoveel tegenzin een boek ter hand als de Vlaamse. Meer dan vier op de tien vinden lezen zelfs puur tijdverlies, zo blijkt uit een groot-schalige OESO-studie bij 470.000 15-jarigen in 65 landen (DM 8/12).

CHRIS GASTMANS dient Wim Distelmans van repliek

Zorg om levenseinde is veel meer dan euthanasie

Een grootschalig onderzoek van de KU Leuven waaraan 88 procent van alle Vlaamse ziekenhuizen heeft meegewerkt, toont aan dat 63 procent van alle Vlaamse ziekenhuizen een intern ethisch beleid hebben ontwikkeld over euthanasie. Internationaal dwingt deze situatie bewondering af. In het binnenland, echter, argumenteren Wim Distelmans e.a. op polemische wijze (DM 7/12) dat ziekenhuizen niet het recht hebben om een eigen beleid inzake euthanasie te ontwikkelen. Bovendien doen bij hen blijkbaar vele mythes de ronde over de inhoud van het ethisch instellingsbeleid, vooral dat van katholieke ziekenhuizen. Naar aanleiding van de discussie over de rol van de zorginspectie inzake het euthanasiebeleid van ziekenhuizen (DM 2/12) wensen we in deze enkele relevante vaststellingen te benadrukken.

Het onderzoek toont aan dat ziekenhuizen grondig hebben nagedacht over de vraag hoe om te gaan met vragen over het levenseinde. Dat zoveel Vlaamse ziekenhuizen een schriftelijk ethisch beleid hebben ontwikkeld is een enorme vooruitgang. In het ontwikkelen van een ethisch beleid hebben de ziekenhuizen de uitnodiging van

de wet om effectief na te denken over euthanasie aangenomen en uitgevoerd. Er is een interne discussie aangewakkerd en ook daadwerkelijk gevoerd.

Dat katholieke ziekenhuizen (74 procent) vaker een ethisch beleid hebben uitgewerkt dan andere ziekenhuizen (46 procent) toont bovendien aan dat ze de euthanasievraag van een patiënt oprecht serieus willen nemen, veel meer dan proberen te verdringen of met dovemansoren naast zich neer te leggen. De meerderheid van de katholieke ziekenhuizen neemt de wettelijke voorwaarden voor euthanasie in haar eigen ethisch beleid op. Toch bestaat veel weerstand ten aanzien van euthanasie bij wilsonbekwame en niet-terminaal zieke patiënten. Katholieke ziekenhuizen staan hierin niet alleen. Dit geldt ook voor andere ziekenhuizen.

Een positief punt is dat het onderzoek aantoonde dat een schriftelijk ethisch beleid er ook op gericht is om de hulpverleners te ondersteunen in de zorg voor patiënten met een euthanasievraag. Vooral de palliatieve experts en de commissies voor ethiek blijken een adviserende rol te vervullen. Toch dient verder werk gemaakt te worden van de psychologische ondersteuning van

hulpverleners. Voorts wordt nog te weinig aandacht gegeven aan procedures in geval van conflicten. Het omgaan met gewetensbezwaren van artsen en vooral van verpleegkundigen verdient ook ruimere aandacht.

Een schriftelijk instellingsbeleid zorgt voor transparantie binnen de instelling en dat is zeer positief. De

Cruciaal voor de katholieke ziekenhuizen is het invoegen van de palliatieve filter

verantwoordelijkheden van alle betrokkenen worden geconcretiseerd en de visie van de instelling wordt transparant gemaakt. De transparantie naar patiënten en hun familie kan echter nog verbeterd worden. Interne en externe transparantie kan de kwaliteit van de zorgverlening alleen maar ten goede komen.

Patiënt staat centraal

Het onderzoek toont aan dat katholieke ziekenhuizen openstaan voor patiënten die om euthanasie vragen. De patiënt en zijn bekommernissen staan centraal. Dat hoeft

niet te betekenen dat ziekenhuizen hun christelijke identiteit overboord gooien. In de keuze om zorgvuldig om te gaan met de euthanasievraag van een patiënt wensen de katholieke ziekenhuizen dit handelen in overeenstemming te brengen met hun levensbeschouwelijke achtergrond. Dat leidt ertoe dat hun zoektocht naar het juiste zorg-

pad gevolgd worden om de patiënt en zijn familie te begeleiden. Slechts een op de drie ziekenhuizen heeft een dergelijk zorgpad al in zijn schriftelijk beleid opgenomen.

Aangezien euthanasie, naast andere vormen van medisch handelen bij het levenseinde, deel uitmaakt van het bredere kader van palliatieve zorg, is het invoeren van de palliatieve filter geen verdoken middel om euthanasie af te wijzen. Het is fout om de zaken als dusdanig aan de patiënt voor te leggen: "Wilt u euthanasie of roep ik iemand van het palliatief support team?" Een goed uitgebouwd palliatieve zorg is erop gericht om alle vragen over het levenseinde deskundig en multidisciplinair te benaderen. Dat sluit aan bij het standpunt dat een waarachtige bekommernis om menswaardig sterven meer inhoudt dan het spreken over euthanasie alleen. Stellen dat ziekenhuizen geen eigen beleid mogen ontwikkelen over zorg rondom het levenseinde getuigt van een totaal gebrek aan respect voor het uitermate complexe werk dat vele (en zeker niet alleen de katholieke) hulpverleners en verzorgingsinstellingen dagelijks uitvoeren. Stellen dat zij het

recht niet hebben om de grootste zorgvuldigheid toe te passen bij het verlenen van goede zorg kan bezwaarlijk een menselijke politiek worden genoemd.

recht niet hebben om de grootste zorgvuldigheid toe te passen bij het verlenen van goede zorg kan bezwaarlijk een menselijke politiek worden genoemd.

recht niet hebben om de grootste zorgvuldigheid toe te passen bij het verlenen van goede zorg kan bezwaarlijk een menselijke politiek worden genoemd.

Chris Gastmans is hoogleraar medische ethiek aan de faculteit geneeskunde, KU Leuven. Hij schreef deze bijdrage samen met Yvonne Denier, postdoctoraal onderzoeker. Beiden zijn ook verbonden aan Zorgnet Vlaanderen, de koepel van katholieke verzorgingsinstellingen.

In een opiniebijdrage bekritiseerden Wim Distelmans en anderen het euthanasiebeleid van katholieke verzorgingsinstellingen (DM 7/12). Onderzoek toont aan dat katholieke ziekenhuizen wel degelijk openstaan voor patiënten die om euthanasie vragen, stelt Chris Gastmans.